

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-ter.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytörzsdékben.

Zsilinszky harci riadója.

Írta: **FÜLÖPP ISTVÁN.**

Ha valaki téves információ alapján ír valamit, még menthető és könnyen rektifikálhatja azt; de ha valaki előre megfontolt szándékkal, a dolgok biztos tudatával ferdít, az egyszerűen rosszakaratu, sötétlelkű ember, aki az elferdítésben találja egyedüli örömét, erre alapítja munkakedvét, ez irányítja életrendszerét s így nagyban hasonlít ama indiai madárhoz, mely verőfényes nap idején fészken szomorúan ül, ellenben zivataros időben vidáman röpköddestova. Hogy vannak olyanok, kik kenyérkeresetük forrásává a zavarosan való halászást tesszik, kik felebarátjuk becsületére vadásznak s abból tőkét kovácsolnak, tudjuk; de hogy a „kereszténység”, „igaz követői” közül is akadjon olyan, aki a rágalom éppen nem tisztes pályájára lépjen, gondolkodóba ejt minket s föltételeznünk kell vagy rosszakaratot vagy a tudatlanságot.

Csak a minap olvashattuk Zsilinszky volt államtitkár urnak, a bányai ág. hitv. ev. kerület gyűlésén elhangzott kirohanását a katolikusok millióinak meggyőződése ellen.

Zsilinszky volt államtitkár urnak nem tesz a katolikusok mozgalma, a kath. gyűlések tartása, a katolikus jogok visszaszerzése és oltalmazása, a kath. népnevelés előmozdítása, a kath. autonómia életbeléptetése és a liberalizmus elítélése katolikus részről. Ime egy csomóban ennyi igazság, melyet a szűkkeblűség „pápas igaz-

ságnak” keresztelt. Ha emé igazságok nem a keresztény társadalomnak újjászervezésére irányulnának, nem a nép boldogulását céloznák, nem az igazság magvát tartalmazzák, méltán érhetne vár és gáncsolás, de a komoly igazság és valóság tudatában önértéssel indulunk tovább az elkezdett úton még akkor is, ha Zsilinszky honmentő izlésének nem tetszik.

Zsilinszky, ki mindenben a liberalizmussal identifikálja magát, veszélyt lát abban, hogy a kath. mozgalom a liberalizmust Molochja ellen küzd. E körülmény éppen nem kecsesítő színben tünteti elénk Zsilinszkyt, ki cikkében oly sokszor hangoztatja a szabadság élveit. Zsilinszky a liberalizmust portálja s ez víziont Zsilinszkyben és társaiban találta föl a gimplit s együttesen jajveszékelnék képzelt sérelmek fölött, melyek pedig korántsem a haladást, hanem az erkölcs. rontó- és végveszéllyel fenyegető irányt ostromozák. Zsilinszky a liberalizmus támadásában a haladás megtámadását látja s épp e körülmény mutatja, mily lelki sötétségben botorkál az a protestáns gyülekezet, mely pedig egyedül önmagát tartja illetékesnek arra, hogy a kereszténységnek szabadító angyala, a társadalomnak irányítója legyen. Hiába mondja Zsilinszky, hogy egyedül a protestáns evangélium csodátevő hatalma képes újjászervezni a társadalmat!

Zsilinszki volt államtitkár a katolicizmus mozgalomában látja a protestantizmus boldogulásának kerékkötőjét s bombasztikus frázissal megy neki az egyház fejének, a római pápának, s az

idegen hatalom beavatkozása ellen a legelsőbb helyre appellál.

Hát emlékszik-e Zsilinszky államtitkár, ur 1900-ban a budapesti egyetemes lelkesi értekezleten elmondott beszédére, amelyben többi közt ama kérdést is szelöztette: *minő intézkedésekre volna szükség, hogy az egyházpólitikai törvények hátrányai ellensúlyozva legyenek?*

Ugyanazon a lelkesi értekezleten Lukácsy ev. ref. lelkesz ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy az egyházpólitikai törvények életbeléptetése által a protestánsok elvesztették azt a külső kapcsolatot, amely hivatkozott az egyházukhoz kötötte. Az egyházpólitikai törvények Lukácsy szerint ártottak az egyetemes protestáns egyháznak, mert megintették hivatalos tekintélyét s megbontották külső egységét. Idézzünk csak tovább abból a beszédből, melynek Zsilinszky államtitkár ur is figyelmes hallgatója volt. „A római templomok szószekeiből ma sok helyen olyan beszédek hangzanak el, melyek felekezeti-különbség nélkül tegadják magukat a hallgatóságot. Iskoláik, különösen leányintézetek kényelme, berendezése, fegyelme olyan hírű, hogy sokszor pusztá nevével (zárda) vonja a vallásosság féle hajló szülőket. Ha önmagunkra vetjük tekintetünket — mondja ő — szomorúsággal telik el szívünk, mert azt látjuk, hogy a szószekeket sokan átadják mindenkinek, csak szabadulhassanak a predikálás unalmától. Iskoláink kezébe kerülnek a többtégérővel. Anyaszentegyházunknál rossz a hely, kevés a bér, a táplálék ehetetlen. Ne is

Búcsúzó.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcaja. —

Egy férfi hagyja el városunkat, kihez szívünk fűződik, lelkünk kapcsolódik, a kinek nemes, áhítatos lelkét, szeretetének sugalló erejét írásaiból sokkal több éreztük, mint őt magát megismertük s egyetlen vigasza távozásá által elvesztett lelki fájdalomunknak az a tudat, hogy nagy lelkének ereje, szeretetének szíveket nyitó melegsége még sokáig, mindig itt él közöttünk, bár ő maga egy nemesebb hivatást követve — távozik is tőlünk.

Hogy mit tett meg itt volt, micsoda munkásságot fejtett ki, eredményei, melyeket az imádság és isteni kegyelem mindent tulszárnyaló erejével vivott ki, minő érdemekre tartanak számot — nem merjük latolni: mert érezzük, hogy bár a szívét, vérért mindenét, életét is odaadta azon eszmék diadalra jutásáért, melyekhez lelke szavát követeve hozzá fogott s melyekre a jó Isten bőven adott áldást és sikert — mégis fölemlíthetők-e egy lapon azon halhatlan s az Úr legszentebb kedve szerint való eredményekkel melyeket a lelki élet véghetetlen birodalmának mélyítésén, az Úr hegyeinek édes, meleg, boldog, szent kultúráisaihoz elért.

Szívünket, a székesfehérvári kath. testvéreink iránt oly annyira aggodót — a fájdalom tartja fogva, mióta tudjuk távozását. Erezzük, nagyon nagyon is fájón érezzük, mit veszít a főreáliskola Csúcs István távozásá által.

Minden reménységünk, a kath. restanratio — mondhatnám — egyetlen reménységillaga, az hogy az új intelligens nemzedék egy buzgó, fenkölt, vallásos érzésű, lelkével is törődő szent hitünkért életével és vérével bátran harcba szálló hadserege lesz szent egyházunknak, mai hitideg, közönbős, úri katolikus férfakkal ellentétben, az ő általuk ránk szakadt bajok, az ő bűneik megorvoslására, az ő nemtörődömségük folytán a francia katolikus egyház siralmas állapotával csaknem egy szintajon álló magyar hitélet és anyaszentegyház fölvirágoztatására.

Ennek az új nemzedéknek volt csodáskézü reuelője a helybeli főreáliskolában és kereskedelmi akadémiában Csúcs István. Ő megérezte azt az égető szükségét, melyért minden mást inkább fölálodni kéne s egy hivatásától áthatott, buzgó lélekkel állt be a vezetői sorba, égett lelkében a vágy, tüzelt az arca a boldogságtól s egész lényét át volt hatva nagy mesterének, szellemétől — mikor katedráját elfoglalta. S megkezdte hatalmas átalakító regeneráló munkáját!

Sokszor volt küzdelmes, szívet gyötörő az, tudjuk, de míg egyrészt a liberális nemtörődőség, a szabadkőmives-gúny, s elvtelen vállveregető jó akarás törzsurásai érzékenyen sébzék addig a már is gyökeret fogott tanítása az ifjú lélekben, a gyermeki szeretetnek fészta, úde fénye a szent hév, mely tanítványai szívet is izzítani kezdte, oizisok voltak számára a mai intelligencia lelki életének fent vázolt szaharájában.

S az ifjú több volt neki, mint tanítvány. Átlátta, megérezte szerető szívével, hogy nem elég az, ha azt a fiatal szívet, kemény kezekkel, a nemes úton elvezeti az érettségig: azután. Te Deum-mal működését befejeztnek nyilvánítja, nem, ő — vajha követné példáját minden kath. tanár — azután még felfokozottabb érdeklődéssel, odaadással követte tanítványai lépteit; tudva azt, hogy a tudás, új benyomások után mohó lélekkel kapó ifjú ember magára maradvá könnyen labirintba téved, ha nincs mellette egy őrszem, jószágos atyai tanácsadó. Ez volt az ifjunak Csúcs István. Áldja meg érte a jó Isten!

Azután átérezte nagy lelkével, hogyan kell a modern áramlatok veszélyes nyomait elhárítani s beállt egy város — Isten tudja, kinek a bűnűlytán, egy varázslásra istentelenség, szociáldemokratává lett — munkás osztályának a regenerálására.

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ARUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FELE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb0000073

csodálkozunk, ha jobb hely után néznek t. i. a hívek. *Ismerjük be, hogy az esetüket, morális, szociális értékeket ma a papizmus inkább kielégíti, mint a protestantizmus.*

Nohát! Ezt Lukácsy ev. ref. lelkész mondta, Zsilinszky államtitkár ur jelenlétében és akkor nem volt semmi szava hozzá? És most a katolicizmus szociális mozgalmában ellenséget lát, midőn annak üdvös voltát illo tempore maguk is beismerték?!

Zsilinszky lidomtalan módon támadja a római egyházat és annak fejét s forradalmi insinuatívával gyanúsítja jogos egyházi intézkedését. Nem szándékunk poémába bocsátkozni e minuciózus dolgokra vonatkozólag, csak annyit jegyzünk meg, hogy a pápák éppen a forradalmi erő-hatalom korában emeltek föl gyakrabban, mint máskor öök szarukat és ünnepélyesen itélték el a hamis eszméket és tényeket. Aquinói sz. Tamás, kit a protestantizmus különösen napjainkban minden orosz létrehozójának mond s kit állandó célbá-lául tűzött ki támadásában, gnyusosan szólván az anyagi doktor bölcsességéről — a scholasztika összes tanítóinak eme fejedelmé azt tanítja, hogy a lázadás ellenkezik ugy az igazsággal, mint a közőval, azaz az emberi társadalom jólétével, hogy azért már magában véve bűn és annál súlyosabb, minél magasabban áll a közőj, melyet az igazság leront, a magánosoknak pör-patvar által megtámadott java fölött.

Zsilinszky indignálódva emlékszik meg a püspöki esküföly, mely az eretnekek és schismaticusok kiirtását célozza. Az eredeti szöveg helytelen fordítását, eleget fejtegették, de hát ők erre rá sem hederitnek. Folyton azon nyargalnak, hogy a protestánsok kiirtásáért imádkoznak a katolikusok. De hát hogyan? Hát a protestánsok most már elhiszik, hogy ők az eretnekek? Hisz minden lapjukban protestálnak ez ellen. Tagadják, hogy ők eretnekek volnának és azt állítják, hogy náluk az igaz vallás, náluk a krisztusi evangélium, náluk a valódi isteni tanítás, ők nem eretnekek, ők Krisztusnak igaz fiai, a tiszta evan-

Emberfeletti munka volt, segítő társai akadtak, de végig, velőig, a lélek mélyéig az ügy fontosságát nem érezte, át nem szenvedte, úgy senki — mint ő. A székesfehérvári keresztény szociálisták lelke, mindené az ő igazgatójuk, Csucs István. Nem volt munkáskérdés, nem volt munkáspanasz, munkás érdek, munkás baj, de munkás öröm se, mely az ő lelken át nem szűrődött volna, hol fájdalmasan megzagatva, hol felderítve azt a nemes, érzékeny lelket.

Azt a sok apró lelket melegeit, szívet élesztő, könyveket eltörő, nagy szeretetet igénylő munkát, melyet munkásvestvérei érdekében magára vállalt óriási elfoglaltsága mellett — leirni gyengék vagyunk, mert a lelkek mentésének mezejére vágnak s így értékük sokkal nagyobb, sokkal szentebb a jó Isten előtt is — semhogy papirra vetve ne profanizálnánk is azokat.

Lehetnek a kath. sajtónak nálánál talán nagyobb stílusu katonái — de nem nagyobb szívek. Amit ő ír, abban élet lüktet, szív melegség lángol. Ha öröm hangja szól hozzánk, a mi lelkünk is repes; ha fájdalmat, memtörődömséget, hitvány gyavaságot panaszol, a mi lelkünk is sir fájalmában. Mintha tollát szívébe mártaná s ön vérével írná cikkeit kath. véreink, a mi felkeltésünkre, a mi üdvösségünkre.

Nem érezte úgy át senki, hogy mi nekünk kath. sajtó, hogy mindenünket — a kinek az Isten márhat adott és aranyat, annak tizedét, a kinek ést és tehetőség, annak legtisztább kincseit — odaadni érte legszentebb kötelességünk. Ő odaadta. Oda csaknem életét is. S nincs nagyobb szeretet annál, mely az életet is képes odaadni. Nem felejtem el soha; mily görcsösen ragaszkodott, dolgozott kimerítő munkában a mi lapunk, kath. testvéreink szívénél oly közel álló „Uj Lap” érdekében, mikor a halál harangja kongott már

gélumnak igaz követői. Ha ez így van, mért buzdulnak fel az esküformán és miért vonatkoztatják magukra a haeresis szó értelmét? Tehát csakugyan eretnekek volnának, dacára folyton tiltakozásuknak?

No de mondunk valamit. A katolikus egyház amit a csak fenáll, soha háborút nem üzent a kath. egyháztól elszakadt tagok ellen, sőt üdvös eszközökkel munkált azon, hogy az egyesítést újra létrehozta. A történelem tesz tanúbizonyságot erről.

No de ez a protestáns Zsilinszky-féle gyülekezet, mely a helytelenül értelmezett szövegért oly nagy lármát csap, pillantson saját felekezete belsejébe és látni fogja, hogy amit a kath. egyház sohasem cselekedett meg, megtette azt a protestantizmus, megeselekedte azt Luther.

Idézzünk. Luther mondotta: *„Ha a hatalom a mienk, akkor ugyanaz alatt a felsőbbesség alatt nem szabad megtűrni az ellenkező tanítás hirdetőit. Az olyan uralkodókat, fejedelmeket és urakat, kik a római Szodoma fekélyéhez tartoznak, mindenféle fegyverekkel kellene megtámadni és vérükben kellene megmosni kezeinket.”*

Zsilinszky volt államtitkár urnak ebből ennyi is elég lesz. A józanabb protestáns elemnek pedig egy gyakorlati tanáccsal szolgálunk. Rázza le magáról a Zsilinszky-féle mumusokat és politikai korifeusokat, kik lidércnyomásként nehezdednek a protestáns egyházakra s kik ábrándképekkel, majd íjesztéssel, majd ígéretekkel vonják el őket hivatásuktól s viszik bele a kath. egyház ellen indított áldatlan harcba, melynek ők fogják majd meginni a levét. Egyesüljenek mindnyájan azon zászló alatt, mely a keresztény hitélet fölvirágztatását célozza, a bilincsek lerázása végett közös akcióra hívja a lelkes híveket. Dobják sutba a féltékenységet és irigységet, a gyanúsítást és gáncsol, melynek alapja úgy sincsen. Szivleljék meg Hegedüs Sándornak jó multkor mondott hatalmas, okos beszédét, akkor azután beteljesülhet óhajunk, hogy a hitélet ismét föllendül és virágozni fog.

felette, mikor a nemtörődömség, a dolgozni nem szerető kritika mind mind zsebreteget kezekkel álltak a fehérvári „Uj Lap” halálós ágánál. Ő volt, ki tulterhelt munkaköre dacára magára vállalt mindent, éj és nap dolgozott, hogy ki emelje megmentse eme kincsünket, kath. életünk eme talizmányát. S neki a halál szeléről sikerült megmenteni — észre sem véve, hogy a közben maga a kimerülésben, az ember feletti munkában megroppanva belejutott a halálós ágyba. Imádkoztunk érte. S a jó Isten vissza adta nekünk, s újra érezzük nagy szívét, nemes, áhítatos lelkét itt közepünkben s kérjük az Ur kegyelmét, hogy soká igen soká érezzék azok, kiknek boldogítására most körünkben távozik.

Laikus vagyok. De szent irigységgel nézem a klerust. S szeretem a klerust s boldog vagyok ha érintkezhetem az Isten szolgáival. S ez oly természetes. Hisz ők naponként Isten közelségében vannak, s ez a szent egyesülés el nem tünik tőlünk nyomtalanul, de az Isten szerető szív megérzi rajtuk orvond, ha velük lehet. Ő egyike azon jó papoknak, kiknek közelsége után vágyunk, kik mellett valamiképpen édes, meleg, napsugaras jó érzés vesz erőt rajtunk.

Boldog az a község, melynek ilyen ember lézen a lelki vezetője. De boldog az a lelki vezető is, ki majdan áldott, nagy, szerető munkája nyomán sarjadt szent hitéletben gyönyörködhetik. Legyen az a falu megyénk katolikusainau egyik gőcpontja s adjon az Isten lelki vezetésének nagy erőt, sok egészséget, hogy nehéz, áldásos apostoli munkájában szilárdan helytállhasson. A mi meleg, ihleteti imánk kísérje útjára s kérjük igaz szeretettel, hogy ő se feledkezzék meg imában rólunk.

Római zarándoklatok.

A fővárosi lapok tele vannak hirdetésekkel, melyekben római zarándoklatokat ajánlanak a gombamódra szaporodó s hasonlóképen bukó utazási irodák Zarándoklatoknak nevezzük őket akkor, mikor valami ünnepélyes alkalom akad Rómában, mint például most X. Pius pápa arany-miséje. Mások a nevük római, esetleg mápolyi kirándulás, — kirándulás, pedig az örök város varázsával kívánják odavonzani a keresztény embert. A magánvállalkozóknak pedig se szeri, se száma, akik Jeruzsálembe, Lourdesba, Rómába stb. rendeznek zarándoklatokat.

A zarándoklat-rendezés ambíciója az utóbbi években különösen Magyarországon fejlődött ki. Arra a kis haszonra, amelyet ilyen zarándoklat hoz, tulsokan pályáznak, pedig sokszor nem hoz be többet, mint hogy a vezető utazik ingyen. Ha nagyobb a haszon, akkor bizonyosan a zarándoklatok átkával van megverve, másrészt a vasutak és szállodák ezernyi huncutságával megküzdieni emberföltött feladat. Az olasz és francia vasutak például e nyáron gyakrabban követték el azt, hogy a lourdesi zarándoklat vonatokat egész éjjeleken át hagyták vesztegeltni az állomásokon, s mert külön nem volt kikötve a vasuti kocsik éjjeli világítása, teljes sötétségben hagyták őket. Már pedig melyik zarándoklat vezetőnek van olyan univerzális esze, hogy elfajta huncutságot is előre lásson?

— Amióta mi magyarok többet utazunk, azóta a magyar lélek tulajdonságai egy nevezetes jellemvonással szaporodott. Aki közülnk egyszerű már járt Rómában, Lourdesban vagy Jeruzsálemben, az mind a három szent helyen egyhangulag képesített cicerónának és zarándoklatvezetőnek érzi magát. Pedig, most csak Rómáról szólna, az ilyen római magántudós csak egy másik, írgalmatlanul fölületes római zarándoklatnak az őt, vagy leg-főlebb nyolc napját robotolta le, s a legeslegtöbb esetben, bárhányszor is cselekszi, még fölületesben fogja lerobotolni azokkal, akiket ő vezet. Van ugyan Baedeker, Gsell-Fels, Wört, Waal, Gräbner stb. uti könyv és kalauz a világon, de ezeket arra az őt napra felesleges tanulmányozni. Az első római utra is és vatikáni zarándoklatra még viszünk magunkkal valami történeti és mű-történeti bagázsát; a másodikra, mikor már zarándoklatvezetőkké léptünk elő, ez a szellemi podgyász semmivel sem gyarapodik; annyira ismerjük Rómát. Így lesz lelkünkben mind banálisabb az örök város képe. Hozzá a Baedekernek még legutóbbi kiadásából is számos fontos és legújabb adat hiányzik. Többek között, ki tudja például, hogy most készült el a sienai Mariani festőmű-vész a loretoi bazilika kupolájának kifestésével, vagy hogy a vatikáni képtár, a lateráni muzeum ez idő szerint nem látható, mert a Vatikán másik részébe költöztetik? Vagy hogy a Pincióról függő hid vezet le az Umberto-, azaz Borghese-villába? S így esik meg, hogy azután, ha Rómában vagyunk, ilőleg meg kell bámulnunk azt a bizonyos új kaput. Nem az új villanyos vasutvonalakról, amelyekről a Baedeker és társai még semmit sem tudnak; ha pedig ismerjük őket, ezernyi alkalmunk akad a hamisíthatatlan Rómában a legváltozatosabb nézni valókra, amelyekről a mindig átlagos zarándoklatvezetőknek halavány sejtelmük sincs.

Most, hogy a magyar katolikus írók országos Pázmány-egyesülete vezet Rómába zarándoklatot, X. Pius pápa aranymiséjének s egyben püspökségének huszonöt éves fordulójának emlékére — jutottak eszünkbe a római zarándoklatoknak azok az örökös, borszató hiányai, különösen az a fölületesség és elbizakodottság, amelylyel ilyen római zarándoklatokat vezetnek. A Pázmány-egyesület zarándoklatából ezek mind ki vannak zárva.

Először is, mert egy csomó író vesz bennük részt, aki gyakran, sőt sokszor járt Rómában, szeretettel is alaposan tanulmányozta az örök várost s nemcsak Baedekerekből. S világos, hogy ők ebbeli gazdag ismereteiket szívesen bocsátják a zarándoklatok rendelkezésére s lesznek egyébként megfizethetetlen kalauzai. Azután újjal mutat-hatnék egész csomó urra, akik Rómában szintén gyakran megfordultak, sőt ott is nevelődtek. Külön fölemlíteni tehát fölösleges, hogy ők szintén megbecsülhetetlen kalauzai lesznek a római zarándoklatoknak. Ez pedig a legsúlyosabban esik a latba,

hogy a Pázmány-egyesület római zarándoklata a legminimálisabb haszonnal sem pályázik. Azok az irók, ha vezetőik is lesznek, épp úgy megfizetik a zarándoklatban való részvétel költségét, mint akármelyik zarándok. Ezek a költségek pártatlanul szerényre vannak szabva.

Tegyük hozzá azt, hogy a Pázmány-egyesületnek, amely utóljára 1903-ban állott XIII. Leó trónja előtt, ez az első zarándoklata X. Pius pápának színe elé, akiről Fazzari István garibaldista, volt képviselő és milliós nagybirtokos utóbb mondotta, hogy egyformán nagy emóciót a hosszú életében csak két ember előtt érzett: X. Pius és Garibaldi előtt. Az utóbbinál pedig sok erkölcsi fogyatkozása mellett nem lehet letagadni a nagy személyes tulajdonságokat.

Ha idém volna a sohasem letem volna Rómában: nyomban jelentkezném a Pázmány-zarándoklatra, pedig sokszor fordultam meg az örökvárosban. Most ez az alkalom egyszerűen pártatlan, példátlanul alacsony áráival, megfizethetetlen szakszerű vezetésével, amilyent egyetlen egy római magyar zarándoklat sem tudott eddig fölmutatni. Ha gazdálkodó volnék, bizonyosan volna rá idém, mert október ötödikké már a szüretnek is vége van. Aki pedig ezúttal először menne Rómába, nem hozna innét haza átkozódást a szomorúan ismert zarándokvezetők és haszonra dolgozó vállalkozók ellen, azaz utazási irodák ellen, amelyeknek a Pázmány-egyesülethez, az ő nagy bánatukra, semmi közük nincs.

Vetési József.

ÚJDONSÁGOK.

† **Új plebánia.** Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök a székesfehérvári káptalanak mint kegyurnak bemutatása alapján Csúcs István volt főreáliskolai hittanárt a sukorói új plebániára első plebánosnak kinevezte.

A mily örömmel vesszük a jóbarátunknak, lapunk egyik legbuzgóbb munkatársának rég megérdemelt kitüntetését, ép oly fájdalmasan esik búcsút vennünk tőle, a ki Fehérvártól bárhol fordult is meg, mindenütt tisztelést és igaz becsülést szerzett magának s a ki az ifjabb klerusnak méltó disze és büszkesége volt. Adja Isten, hogy friss erőre kapva még soká szolgálhassa az Egyháznak és a lelkeknek üdvét!

† **Iskolaszentesítés Adonyban.** Lélekemelő szép ünnepségek keretében történt az adonyi iskolatestvérek impozáns új épületének felszentelése, melyet maga a megyéspüspök, Prohászka Ottokár dr. végzett megragadó mozzanatok közt. Csöngedy Gyula esperes-plebános sok évi fáradságának érdeme, hogy Adonyban a modern kor követelményei szerint való emeléfés, szép iskolaépület épült, amelyet az iskolatestvérek, ez a sok érdemeket szerzett tanítórend vett át. Adony község képviselőtestülete és intelligenciája egy-kép segítette közreműködésével a lelkes esperest, hogy az iskolatestvérek új iskolája létrejöjjön. Mint sok évi fáradozás, áldozatkészség eredménye áll előttünk az impozáns épület az iskolatestvérek kezébe adva, amely ezzel a jelleggel, a kath. tanítás érdekeit fényesen kielégítve egyedül áll a megyében. Az iskolaépület, amelyben négy szerződésileg leköötött iskolatestvér végzi a tanítás munkáját, az oratoriumot s az iskolatestvérek lakosztályát is magában foglalja.

Az iskolaépület felszentelésének végzésére, amely maradandó benyomásokat hagyott a község életében, szombaton utazott ki a megyéspüspök Vizota Alajos dr. titkár kíséretében. A szabolcsi állomáson küldöttség fogadta a megyéspüspököt, aki kocsisor, élénk harangzugas közepett vonult be az ünnepelő községbe. A megyéspüspök

Zichy Nándor grófnak, volt szívesen látott vendége. Vasárnap d. e. német és magyar szent beszédet intézett a főpásztor adonyi híveihez, majd főlemelő ünnepségek közt felszentelte az iskolaépületet s átadta az iskolatestvéreknek. Délben ebédet adott a grófi család a megyéspüspök tiszteletére, amelyre hivatalosok voltak a helyi hatóságok vezetői is. Az ebéd folyamán Zichy Nándor gróf, v. b. t. t. tárnokmester köszöntötte fel a megyéspüspököt, aki erre magaróptü pohárköszöntőben válaszulva éllette a nemes grófot. Aki az ő mély hitből élő ideális törekvéseivel nemcsak környezetében hagy hátra idővös nyomokat, hanem egész Magyarország közéletében.

Csöngedy esperes-plebános mint az ünnepség rendezője lelkes szavakban a plebános összes híveinek halálját és ragaszkodását hozta a megyéspüspöknek.

Ebéd után az adonyi plebánia: filiálisát, Iváncsa községet tekintette meg a megyéspüspök, ahol az Adony lelkes plebánosának buzgalmból ujonan emelt templomban litániát s gyönyörű beszédet mondott. Iváncsáról Huszár főszolgabíró és Gémesy intéző kíséretében az adonyiszabolcsi állomásra hajtatott s az esti vonattal Budapestre utazott.

— **Az iskolák köréből.** Czapáry László dr. iskolaszéki elnök az Olaj-utcai iskola ideiglenes vezetésével Kiss Imre Rákóczi-utcai iskolai tanítót bízta meg, a kinek helyét ideiglenesen Sebestyén Ilona tanítónő tölti be. Ezzel — meg vagyunk győződve — hosszú időre visszaállott elemi iskoláink belső békéje s elkövetke-ett az az idő, a mikor a legfőbb és egyedüli érdek az ifjúság helyes nevelése s a tanítói tekintély emelése és nem lerontása lesz a cél úgy kijelöl mint befel.

— **Kápolnamegáldás.** Kedves ünnepélyük volt vasárnap a pötöllei r. kath. híveknek. A puszta restaurált kápolnáját ekkor áldotta meg Bilkei Ferenc adminisztrátor, a ki beszédet intézett az egybegyűlt hívekhez. A kápolna izléses szép festését Schmoltz László helybeli festő végezte.

† **A váli szoborleleplezés.** Fényes ünnepségek közt ment végbe vasárnap a megye egyik nagy szülőföldjének, Vajda Jánosnak, az abszolútus kornak édesszavu poétája szobrának leleplezése Válon, a költő szülőföldjén. Az ünnepségre hivatalosok voltak az irodalmi és hivatalos körök. A Kisfaludi Társaság részéről Négyessy László főtitkár, a Vörösmarty Kör részéről Szűcs Jenő alispán jelent meg. A főgimnáziumot, ahol Vajda János diákéveit töltötte, Zalai Mihály igazgató és Czapáry László dr. képviselte.

Ott voltak a többek között Gyapay Pál főispán, Csontos Andor, Markos Gyula, Horváth Gyula dr. ország. képviselőik. Az ünnepség, amelyre egybejött Fejérmegye ur közönsége d. u. 4 óra körül vette kezdetét, a Hymnus elneklésével. Várady Sándor, a község jégzőző néhány szóval vázolta a szobor történetét, aztán Csontos Andor, a ker. orszgy. képviselője mondta el emelkedett szellemű ünnepi beszédjét, amely alatt a szoborról lehullott a lepel. A szobor Holló Barnabás művészi alkotása, talapzatán ez áll: „Vajda János 1827—1897.”

Azután a koszorúk elhelyezése következett. A Kisfaludi-Társaság koszorúját Négyessy László, a Vörösmarty-kör koszorúját Szűcs Jenő Fejéralispánja helyezte el. Völgyi Márton magasszárnyalásu ünnepi ódját Köhler Jenő, kir. törv. jegyző szavaltta el nagy hatással. Váli község nevében a község bírójá vette át a szobrot, majd a Szózat hangjai zárták be a kegyeletos ünnepséget.

Este 6 óra körül ebéd volt a Váli Kaszinó nagytermében, amelyen részt vett a környék egész intelligenciája. Számos felköszöntő hangzott el Vajda János dicsőítésére s a szobor eszméjének két lelkes megtestesítőjére, Csontos Andor képviselőre és Köhler Albert urodalmi jószágkormányzóra.

A társasvacsora után kedélyes táncmultságot rendezett a szoborbizottság. Magyarruhás lányok, daliás ifjak régi magyar táncokat, a

palotást, andalgót stb. mutatták be a közönség nagy gyönyörűségére. A táncmulatság kedélyes hangulatban egész reggelig húzódott.

— **Tanulmány.** Rauscher Béla v. b. t. indítványára a legutóbbi közgyűlés elhatározta, hogy egy tanítót küld ki Münchenbe az otti iskolai mintakiállításra. A tantesület kebeléből *Szárhegy* József igazgató ment ki most Münchenbe, a khez *Kniesz* Ferenc tanító önként csatlakozott.

— **Nyilatkozatok.** A keddi királyvárossal kapcsolatosan megemlékeztünk arról a kellemetlen incidensről, a mely Reé István főkapitány és Maron István t. főszámvevő közt lefolyt. A mint említettük Széchényi Viktor gróf főispán Maron István ellen elrendelte a feyelmit megelőző vizsgálatot. Ma a két fél ismét nyilatkozatot bocsátott ki: Reé István kijelenti, hogy a feyelmit megelőzőleg nem kíván megjegyzéseket tenni, viszont Maron István kijelenti, hogy nem hallotta. Reé István azon megjegyzését, hogy őt nem akarta sérteni. Egyben kéri, hogy tekintsék nyilatkozatát meg nem irtnak.

Mi azt hiszük, hogy ez a két jóhiszós nyilatkozat békésen intézi el a egész affért, további lépésekre nem lesz szükség s elkövetkezik az a mire a városházán is szükség van a békés, együttértő munkálkodás a közügyekben.

— **Tűdbajosokat gondozó intézet.** A Piroalma-utca 3. számú házban emberbaráti célokat szolgáló intézet minden vasárnap d. e. 11 től 12-ig a vidék, csütörtökön d. u. 6-tól 7-ig Székesfehérvár jelentkezőit fogadja. A megyéből érkezőknek, ha orvosi orvívnynt hoznak magukkal, az utiköltséget is megtéríti a tűdbajosokat gondozó intézet.

— **Rotschid báró városunkban.** Erdekes vendége volt tegnap városunknak. Átutazóban meglátogatott bennünket Európa hatalmas pénzes családjának egy németországi tagja, Rotschid, Goufried, akinek a Rajna mellett Frankfurtban van állandó lakhelye. A báró a várpalotai Vitzleben grófi családhoz jött látogatóba s ez utjában szerencsétlente ősi városunkat szenzáció számba menő látogatásával. Nálunk csak annyit időzött a pénzes báró, hogy meglát a Nador-utcán s egyik kereskedésből megtöltötte automobiljának tartályát benzinnel. Volt szerencsénk!

— **Chrysanthemum táncestély.** A Keresztényi Kereskedelmi Alkalmazottak Köre október hó 3-án (szombaton) a Szent István tereben műkedvelő színelőadással egybekötött zártkörű chrysanthemum táncestélyt rendez. A táncestély megalkotandó könyvtára javára fog szolgálni. Kéri a ker. vezetősége a nagyérdemű közönséget, hogy a nemese cél eléréséhez szives adományaikkal hozzájárulni kegyeskedjék, melyek a ker. pénztáráshoz (ker. fogy. szövetkezet) küldendők.

— **Öngyilkosság a temetőben.** A temető csendes árnyait választotta ki magának Horváth György 30 éves zalavári munkás, hogy leszámoljon az étellel, mely annyi súlyos terhet rakott vállaira. Horváth György a temetőbe ment, ahol egy forgópisztollyal kétszer magára lőtt. A két lövés halálos sebesülést ugyan nem ejtett s a lövés zajára odasiető járó-kelők megmentették az életét. Öngyilkossága okául azt mondta a rendőrségen, hogy a munkahiány és betegsége miatt igyekezett a halál mentő-karjai közé.

— **Tűz a Kégl György-utcában.** Alovits József Kégl György-utca 18 sz. alatti lakos házában elhelyezett mosókonyha, asztalos műhely és egy lakásból és kamarából álló mellékhelyiség folyó hó 21-én éjjel 11 óra körül ismeretlen okból kigyulladt s a kátrányos papír és deszka tetőzet egy része leégett. A mellékhelyiség padlásán elhelyezett deszka és egyéb építési faanyag is elégett s így az összes kár 200 koronára tehető. Biztosítva nem volt. A tűz ügy keletkezett, hogy a melléképületbe beépített mosókonyhában nagy mosás lévén egész nap a késő órákig tüzeltek; a kátrány kémény mellett felhuzódó válaszfalba beépített gerenda az áttűzsedett téglá faltól tüzet fogott s így a tűz azon át a padlásra húzódott fel, miáltal a padlás deszkázata és azon felhalmozott fa és egyéb gyúlékony anyag könnyen kigyulladt. A tüzet a kivonult tűzoltóság mintegy 2 órai munka után teljesen eloltotta.

Vasuti szerteszéltetés. Patay Vince 39 éves dunavecsei pályafelügyelő a napokban a pályatestet vizsgálta trezináján, a mikor mögötte egy tehervonat robotogott. A trezina zörgésétől — úgy látszik — nem hallotta a vonat vész-fütyvét. A mozdonyvezető nem volt képes már megállítani a vonatot, a mely rárobogott a szerencsétlen emberre, a ki nyakcsigolya törést szenvedett s pár órai szenvedés után meghalt. Gyászos elhunyt özvegye s édesatyja Patay János helybéli nyugalmazott vrossi főmérnök siratja.

Sikkasztó szociáldemokrata vezérek. Megdöbbentő az a romlottság, mely a magyarországi szociáldemokrata-pártot és pártkaszát kezelő vezérek soraiban büszkik. Nem mulik el év, sőt hónap sem, hogy hitetlen sáfarkodás botránya ne kerülne napvilágra. A verejtékes munka árán beszolgáltatott pártadók egyre másra sikkadnak el az eszme önzetlen apostolainak kezén. Most is lelkelen gasszággal elkövetett rablásról adnak hírt olvasóinknak. *A rablók, a sikkasztók megint öblösörkü apostolok. A N. Á. szerint Csizmazia és jócsák Kálmán hirdeti nép vezérek. Nem kevesebb, mint 80.000 koronát kezeltek el a nagyváradi földművelésügyi pénztárból.* Még dicséretes az a bátorság, mellyel a megkárosodottak följelentést mertek tenni a tolvaj élödszik ellen. Mert az elvtársak fölötte kényesek a látszatra! Féltékeny gondnal leplezik a romlást, mely erejüket, életképességüket mind jobban és jobban rothasztja. Inkább futni hagyják keservesen beszolgáltatott pénzüikkel a sikkasztó betyárok, csak hogy megszabaduljanak a botránytól. Persze saját jófeltehető érdekük kívánja így. Miként számíthatnának különben az öntudatos ösztönműködés erkölcsi és anyagi támogatására, ha nyilvánvalóvá lenne, hogy a kizsárdt pártadót legkisebb gondjuk is pártcélokra fordítani a t. vezéruraknak?

A vetélytársak. Anglia egyik városában az örültekházának igazgatója bemutatja látogatóinak a beteget. Az egyik örült fásult érzékenységgel ül a padján.

Ez az ember — magyarazza az igazgató — a szerelem örülte. A jegyes megcsalta és máséhoz ment férjhez.

Csodálatosan nyugodtan viselkedik — jegyzi meg egy asszony és azzal tovább mennek, a dühöngők osztályába. Az egyik szánalmas külsejű örült fékevesztetten tombol. Az igazgató rámutat és így szól:

Ez az az ember, aki az előbbinek jegyesét feleségül vette.

A takarmányhiány enyhítése. Az ország némely vidékén mutatkozó takarmányhiány enyhítése érdekében Darányi Ignác földművelésügyi miniszter rendelkezései szerint a vármegyei gazdasági egyesületek, a gazdasági tudósítók, a közgazdasági eladók, valamint a földművelésügyi miniszterium szakközei közreműködésével összeállítottak ama vidékek termelői, kiket a takarmányhiány nem érint, sőt eladói szállításakarmánykészlettel rendelkeznek. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter a szeptember 14-ig bejelentett eladó szállításakarmány-készletek kimutatását egy vasfűzetben most tette közzé. A fűzet országreszekenként csoportosítva, vármegyéenként tünteti fel az eladók nevét, lakását és vasutállomását, külön rovatokban pedig az eladó takarmánykészlet megnevezését, feltüntetve a réti szóna, löhere, lucerna, búkköny, őszi szalma, tengeriszár, nuhar, csalámádé készletekből az eladásra szánt mennyiséget métermázsákban, valamint a métermázsánkénti árat is a vasutállomásnál érve. Rövid időközönként az újabb bejelentések újabb fűzetekben fognak megjelenni. A fűzeteket tájékoztatónak megküldik az összes gazdaság egyesületeknek, a

lapoknak és a közigazgatás minden tényezőjének, valamint megkaphatja bárki is, a ki egyszerű levelezőlapon a földművelésügyi miniszteriumtól kéri. A legközelebbi 10—14 nap múlva már az újabb bejelentések is új fűzetben fognak közzétetni. A pontos adatokat tartamozó kimutatás révén a takarmányban megszorult gazda más vidékről, gazdátársától szerezheti be a szükségletét.

Zeneiskola! Van szerencsém az igen tisztelt szülők szives tudomására hozni, hogy zeneiskolamba (Távirdu-utca 21. sz. saját ház) a tanítványok felvételét f. évi szeptember hó 1-én megkezdem. A zeneiskolába kezdők és haladók felvételnek mindkét nemből; *hegedű, zongora, cimbalom és ének* tanfolyamra. Tandij mérsékelt. Az oktatás az orsz. m. kir. Zeneakadémia tanterve szerint történik. — Tisztelettel **Jánbor Zsigmond** zenetanár.

Megkerült holmik. Még élénk emlékezetben van az a lopás, melyet özv. Keresztury Ödönné kárára f. hó 10-én éjjel ismeretlen tettes elkövetett. A tolvajt mindazideig nem sikerült a rendőrségnek nyakoncsipni. Az ellopott ruhaneműk azonban kézre kerültek. Nevezetesen a járványkórház mögötti réten a vasutvonal mentében egy szénakazal áll mely a város tulajdona. Ennek tövében találták meg elrejtve — még pedig hiány nélkül — az ellopott ruhaneműket. Az ékszerket az ismeretlen tettes magánál tartotta. Érdekes, hogy a szóbanlevő kazalt 13-án rakták, tehát a lopás elkövetése után 3 nappal. A rendőrség ebből a körülményből az következteti, hogy a tolvaj helybéli, — és a ruhaneműket azért rejtette el, mert helyben értékesíteni nem tudta.

A zsidó templom betörője. Viniçzai István a neolog izr. templom szolgálója tisztéhez híven takarításhoz akart látni a zsidótemplomban. Mikor a templom ajtajához ért, meglepetve vette észre, hogy az ajtó nyitva, feltörve áll. Világossá vált, hogy az éj folyamán betörők jártak a templomban. A feljelentés nyomán vizsgálatot indítottak, amelynek folyamán kint, hogy a templom perselyét lopták el orv. kezek. A perselyben körülbelül 250 korona volt. A betörő kézrekerítésére széleskörű nyomozást indított a rendőrség. Viniçzai gyanuja egy 35—40 évesnek látszó emberre irányult, akit ezutóbbi napokban gyakran sürgött forgott a templomban, s gyakran vetette a perselyre sanda szemét.

Elveszett pénz. Remsei István öreghegyi lakosnak (799. sz.) vasárnap délelőtt a Ferenc-rendiek templomában a 10 órai mise alatt imakönyvéből kiesett egy 10 koronás bankjegy. Aki megtalálta, hozza szerkesztőségünkbe vagy adja át tulajdonosának. Nagy pénz egy szegény embernek s így nagy hálaóra kötelezi őt a pénz visszahozója.

Hálátlan vendég. F. hó 20-án Mészáros József, Széchenyi-utca 38. sz. alatti lakos, Horváth Gyula helybeli illetőségű 25 éves háziszolgának istállójában éjjeli szállást adott. Horváth azzal hálalta meg házigazdájának szíveségét, hogy töle virradóra egy 10 korona érő löpököt elment. A lopott holmit aztán Nyikos Ferencné, Erzsébetligetsori lakosnak 2 koronáért eladta. A rendőrség a tolvajt elfogta és átadja a bíróságnak. A löpököt pedig visszaszámraztatta jogos tulajdonosához. Horváth a kihallgatás folyamán azzal mentette magát, hogy nyomora vitte a tolvajlásra.

A boltok fosztogatója. A kesztyűlopás miatt letartóztatott Hollender Emil kihallgatása folyamán debreceni illetőségének vallotta magát.

A rendőrség értesítésére Debrecenből azt táviratozták, hogy ilyen nevű egyént nem ismernek ott. A letartóztatott tehát valószínűleg álnevet vallott be. Ujra kihallgatták, mikor meg azt vallotta, hogy nagykarolyi születésű 24 éves pincér, kit már 3 ízben büntettek lopásért. Név sem Hollender, hanem Grosz Emil. Álnevet azért vette fel, mert mint katona szökevény volt. Ugy látszik azonban, a jeles firma most sem igazságot vallott. Epen ezért kilétének megállapítása céljából a rendőrség többfelé táviratozott. A kesztyűlopást pedig tegnap délután átkísérték a vizsgálóbíróhoz.

Elopot bicikli. Katona Sándor, belvárosi iskolaszolga biciklijé az iskolapületekből, hol gazdája tartotta, eltűnt. Följelentést tette a rendőrségnek, ez kinyomozta, hogy a tolvaj Szalay Károly javítóintézeti növendék, Virág István cipész inasa volt. Az ellopott kerékpár is megkerült, a tolvaj inas azonban a következményektől való féltében megugrott.

Tüz. Szombaton éjjel 11 óra tájban harangkongás verte fel a Felsőváros lakosságát. Knittelhoffer József, Sörpince-utcai földműves hatalmas szénakalza ugyanis kigyuladt s jöllehet a tűzoltóság hamarosan a helyszínén termelt és hozzáfogott az oltáshoz, a lángok a körülbelül 1350 koronát érő szénamennyiséget teljesen elhamvasztották.

Mr. Charles Lyon, ki tizenegy éven át Prof. dr. Árkövy (fogorvos) asszisztense volt, minden szombaton rendel a „Magyar Király” szállodában.

Műtrágya

a legjobb és legjutányosabb árral kapható a helybeli keresztény fogyasztási szövetkezet fő és fióküzletében.

Főüzlet: Szögyény-utca 1.
Fióküzlet: Zámoly-utca 33.

Mielőtt Szembély, József, I. öblösök iránt intézkednétek, kérjétek útjaitalruul prospektust. **KÖLCSÖN** WELLE L. F. ÜVED BUDAPEST, IV. Lónyay-utca 7. Telefon: 1282. 48-31.

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ
CIM, CIMER, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ
SZÉKESFEHÉRVÁR, VÁSÁRTÉR 17. SZÁM.
Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett.
Ugyanott egy jó házból való fia tanuionak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.